

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Idiofony

Tematická oblast	Komunikace hudebního umění se znakovými systémy uměleckých a společenských oborů
Datum vytvoření	8. února 2013
Ročník	1. ročník čtyřletého gymnázia 5. ročník osmiletého gymnázia
Stručný obsah	Přehled samozvučných nástrojů
Způsob využití	Procházíme prezentaci a postupně řešíme úkoly na snímcích 4 a 8.
Autor	Ing. Karel Dvořáček
Kód	VY_32_INOVACE_36_EDVO07

Idiofony

- *idios*, řecky vlastní
- nástroje vydávají zvuky rozechvěním sebe sama, ne membrány, struny, vzduchu
- z tvrdého materiálu (dobré šíření a vyzáření zvuku)
- dělíme na nástroje s určitou nebo neurčitou výškou zvuku (jedna notová linka)
- dělíme na bicí, trsací, třecí a dechové

Idiofony rozechvívané přímo

Protiúderné dřevěné

- claves (Lat. Amerika)
- bič (dvě prkénka spojená pantem)
- kastaněty (z Egypta do Španělska)

Protiúderné kovové

- talíře, charlestonky, hi-hat
- lžičky

Rozeznívané paličkou (paličky s hlavou různých tvarů i materiálu, kladiva, tyčinky, metličky, košťátka)

- triangel
- xylofon (xylos je dřevo!), také gamelan, tři oktávy, rezonátory
- metalofon
- zvonkohra
- celesta (1886, klaviatura)
- vibrafon (1907), otočná víčka, motorový pohon, vibráto,

Otázky a úkoly

- Určete, o jaké nástroje se jedná:

[1]

- celesta
- xylofon
- hi-hat

[2]

[3]

Paličkou rozeznívané deskové idiofony

- talíře (cymbal), průměr 39 – 50 cm
- gong, laděný, původem z Jáv
- zvonkohra, kamenohra (C. Orff)

Paličkou rozeznívané duté idiofony

- bloky, templbloky
- zvony (slitina mědi a cínu), srdce nebo kladívko, 8 tun. Tvar určuje alikvotní tóny.
- rolničky
- skleničky

Zprostředkovaně rozezvučené idiofony

- chrastítka: sistrum (Egypt – kult Isis), flexaton
- rolničky, tamburína, maracas
- zvláštní n.: hrom, vozembouch
- škrabky: guiro, řehtačka

Trsací a smýkací idiofony

- hrací strojek (kolíčky na válci drnkají o kovové laděné lamely)

[4]

- brumle (grumle), kovový rám držený v ústech (rezonátor)
- skleněná harmonika (1762 Benjamin Franklin), otáčející se skleněné nádoby, rozechvívané prstem
- kanadská pila

Otázky a úkoly

- Vytvořte jednoduchý hudební nástroj.
- Pojmenujte nástroje:

[5]

[6]

[7]

[8]

rolničky, chřestítko, quiro, kastaněty

Použitá literatura

Michels, Ulrich. Encyklopedický atlas hudby.
Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2000,
ISBN 80-7106-238-3.

MODR, Antonín. Hudební nástroje. 6. Praha: Editio
Supraphon, 1977, ISBN 80-7058-400-9.

OLING, Bert; WALLISCH, Heinz. Encyklopedie hudebních
nástrojů. Čestlice: Rebo productions, 2004, ISBN 80-
7234-289-4.

Zdroje obrázků

- [1] AUTOR NEZNÁMÝ. cs.wikipedia.org [online]. [cit. 8.2.2013]. Dostupný pod licencí GNU na WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Celesta.jpg>
- [2] MERCURIO. cs.wikipedia.org [online]. [cit. 8.2.2013]. Dostupný pod licencí Creative Commons Attribution License (cc-by) na WWW:
[http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kulintang a Kayo 01.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kulintang_a_Kayo_01.jpg)
- [3] WYGLIF. cs.wikipedia.org [online]. [cit. 8.2.2013]. Dostupný pod licencí volná na WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Hi-hat.jpg>
- [4] – [8] vlastní fotografie autora materiálu